

భారత

కమ్యూనిస్టు పార్టీ

(మార్క్సిస్టు)

సాంస్కృతిక రంగంలో కర్తవ్యాలు

(2017 అక్టోబర్ 14 నుండి 16 వరకు జరిగిన కేంద్ర కమిటీ సమావేశంలో
జరిగిన చర్చల తరువాత పోలిట్ బ్యూరో సవరించిన పత్రం)

ప్రచురణ : భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీ (మార్క్సిస్టు) ఆంధ్రప్రదేశ్ కమిటీ

సాంస్కృతిక రంగంలో కర్తవ్యాలు

2017 అక్టోబర్ 14 నుండి 16 వరకు జరిగిన
కేంద్ర కమిటీ సమావేశంలో జరిగిన చర్చల తరువాత
ఫిబ్రవరి 28, 2020న పొలిట్ బ్యూరో సవరించిన పత్రం

ప్రచురణ

భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీ (మార్క్సిస్టు), ఆంధ్రప్రదేశ్ కమిటీ
27-13-3, సిపిఐ(ఎం) రాష్ట్ర కమిటీ కార్యాలయం, ఆకులవారి వీధి,
గవర్నర్ పేట, విజయవాడ - 2, ఫోన్. 0866 2577202, 9490098042

ప్రథమ ముద్రణ : సెప్టెంబర్, 2020

ప్రతులు : 2000

వెల : ₹ 10/-

ప్రతులకు

PSBH

ప్రజాశక్తి బుక్ హౌస్

27-1-54, కారల్ మార్బ్ రోడ్, గవర్నర్ పేట,
విజయవాడ -2, ఫోన్ : 0866 -2577533

బ్రాంచీలు

విజయవాడ, విశాఖపట్నం, తిరుపతి, గుంటూరు, కాకినాడ,
ఏలూరు, విజయనగరం, ఒంగోలు, నెల్లూరు, కర్నూలు, అనంతపురం

ముద్రణ

ప్రజాశక్తి డైలీ ప్రింటింగ్ ప్రెస్, విజయవాడ

website : www.psbh.in

prajasaktipublishinghouse@gmail.com

149906

సాంస్కృతిక రంగంలో కర్తవ్యాలు

1

- 1.1 మానవుల సామాజిక జీవన లక్షణాలన్నీ సాంస్కృతిక రంగంలో వ్యక్తమవుతాయి. ఇది కేవలం సంగీతం, నాట్యం, చిత్ర లేఖనం, శిల్పం, సాహిత్యం వంటి కళలకు పరిమితమైన అంశం మాత్రమే కాదు. మానవుని జీవన గమనం మొత్తానికి సంస్కృతి ప్రాతినిధ్యం వహిస్తుంది. అంటే కళాభివృద్ధికరణలతోపాటు మనిషి ప్రవర్తన, అభివృద్ధికరణలు, మానరిజంలు వగైరాలకు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తుంది. అందువల్ల సాంస్కృతిక రంగంలో జోక్యం చేసుకోవడం అంటే మనం సర్వకాలాల్లోనూ భావాల మధ్య జరిగే యుద్ధంలో జోక్యం చేసుకోవడమే. మానవ విముక్తికోసం, మనిషిని మనిషి, దేశాలను దేశాలు దోచుకునే సంస్కృతిని అంతం చేయడం కోసం జరిగే సైద్ధాంతిక యుద్ధాల్లో విజయం సాధించడమే లక్ష్యం.
- 1.2 ప్రస్తుత తరుణంలో అంతర్జాతీయంగానూ, జాతీయంగానూ వర్గ శక్తుల బలాబలాలు రాజకీయ మితవాదానికి అనుకూలంగా ఉన్నాయి. దీని పర్యవసానంగా, తమ విముక్తి కోసం పోరాడుతున్న ప్రజలపైనా, రాజకీయ వామపక్షాలపైనా, అన్ని రకాల అభివృద్ధికర, ప్రజాతంత్ర, లౌకిక శక్తులపైనా విపరీతమైన సైద్ధాంతిక దాడి విజృంభిస్తోంది.
- 1.3. అంతర్జాతీయ స్థాయిలో ప్రపంచ పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థలో ప్రస్తుతం కొనసాగుతున్న సంక్షోభం నయా-ఉదారవాదం కొరగానిదని పూర్తిగా స్పష్టం చేసింది. విపరీతమైన పెట్టుబడిదారీ దోపిడీకి పర్యాయపదమైన నయా-ఉదారవాదం విజయం సాధించడం అసాధ్యమని తేల్చేస్తోంది. అయితే

ప్రపంచ పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ తన గరిష్టలాభాలను కాపాడుకోవడం కోసం ఈ నయా-ఉదారవాదాన్నే కొనసాగిస్తోంది. మనుషులనూ, ప్రకృతినీ నిర్దాక్షిణ్యంగా, విచక్షణా రహితంగా, మరింత ఉదృతంగా కొల్లగొడుతోంది. ఈ నయా-ఉదారవాదానికి వ్యతిరేకంగా ప్రజల్లో పెరుగుతున్న అసంతృప్తి చివరికి పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థనే సవాలు చేసే అవకాశం ఉంది. ఈ అసంతృప్తిని విచ్చిన్నం చేసేందుకు రూపొందించిన సైద్ధాంతిక-సాంస్కృతిక నిర్మాణం పునాదిగా ఉన్న రాజకీయ మితవాదం వైపు పెట్టుబడిదారీవర్గం మొగ్గు చూపవలసిన అగత్యం ఏర్పడింది. ఈ మితవాద సిద్ధాంతం జాతి, మత, కుల, వర్ణ విద్వేషాలపైన, ప్రజలను చీలదీసే ఇతర అంశాలపైన ఆధారపడి పనిచేస్తుంది. దీని పర్యవసానంగా ఏర్పడిన అసహనం, విద్వేషం, ఇతర దేశీయులపట్ల ద్వేషం మొదలైనవి సాంస్కృతిక రంగంలో కనపడతాయి. ఈ రాజకీయ మితవాద 'సంస్కృతి'ని ఓడించడానికి మనం సాంస్కృతిక రంగంలో భావాలమధ్య యుద్ధానికి నడుం కట్టాల్సి ఉంది.

- 1.4 ప్రస్తుత ఆర్ఎస్ఎస్-బిజెపి నాయకత్వంలోని భారత ప్రభుత్వం, భారతదేశ రాజకీయాల్లో ముందుకువచ్చిన మితవాద ధోరణిని అన్ని వ్యవస్థలలోకి జొప్పిస్తోంది. ఫలితంగా మన దేశంలో నయా-ఉదారవాద ఆర్థిక విధానాలు ఒకవైపు, రెచ్చిపోతున్న మతోన్మాదశక్తులు ఇంకొకవైపు, రెండూ కలిసి సర్వతోముఖ దాడికి దిగాయి. భిన్నత్వంలో ఏకత్వం కలిగి, సుసంపన్నమైన భారత దేశ చరిత్రను నాశనం చేసి దాని స్థానంలో హిందూ పురాణాలనూ, భారతీయ తాత్విక సంప్రదాయాల స్థానంలో హిందూ మతాన్నీ ప్రవేశపెట్టడమే లక్ష్యంగా ఈ సిద్ధాంతం పనిచేస్తున్నది.. ఇది ప్రధానంగా మన ఆధునిక భారత దేశ పునాదులనే దెబ్బతీస్తుంది. భారత ప్రజానీకం సాహసోపేతంగా సాగించిన సామ్రాజ్యవాద వ్యతిరేక పోరాటం నుండి ఆవిర్భవించిన మన రాజ్యాంగం ఆధునిక భారతానికి పునాది. దేశంలో విప్లవాత్మక పరివర్తనకోసం వర్గపోరాటాలు ఈ జాతీయోద్యమ పునాదులపైనే జరుగుతాయి. ఆ పునాదులనే ఇది నాశనం చేయదలచుకుంది. అందువల్ల నేటి మన దేశ నిర్దిష్ట పరిస్థితుల్లో సాంస్కృతిక రంగంలో పోరాటం అనేది వర్గపోరాటాన్ని ముందుకు తీసుకుపోయే క్రమంలో అంతర్భాగమే. అందువల్ల మొత్తంగా చూసినప్పుడు, సాంస్కృతిక రంగంలో పోరాటం

చేయడం అంటే సామాజిక మార్పుకోసం విప్లవ ఆయుధాన్ని మరింత పదునుపెట్టడమే అవుతుంది. “సిద్ధాంతం యొక్క కర్తవ్యం, సైన్సు యొక్క లక్ష్యం పీడిత వర్గాల షోరాటంలో వారికి సహకరించడమే అన్నది వాస్తవం కాదా?” అని లెనిన్ ప్రశ్నించారు. (లెనిన్, ఏరిన రచనలు, వాల్యూమ్. 1, పేజీ 327-8). ‘సిద్ధాంతం’, ‘సైన్సు’ రెండూ కూడా సంస్కృతిలో భాగాలే అన్నది సమగ్ర దృక్పథం.

- 1.5 మార్క్స్, ఏంగెల్స్లు ఇలా చెప్పారు: “అన్ని కాలాల్లోనూ పాలక వర్గాల భావాలే పాలక భావాలుగా ఉంటాయి. అంటే, సమాజంలో భౌతికంగా పాలక శక్తిగా ఉన్న వర్గమే పాలక మేధోశక్తిగా ఉంటుంది. భౌతిక ఉత్పత్తి సాధనాలను తమ చేతిలో పెట్టుకున్న వర్గమే మేధో ఉత్పత్తి సాధనాలను కూడా నియంత్రిస్తుంది. అందువల్ల మేధో ఉత్పత్తి సాధనాలు లేనివారి భావాలు మేధో ఉత్పత్తి సాధనాలను నియంత్రించేవారి భావాలకు లోబడి ఉంటాయి. పాలక వర్గాల్లోని వ్యక్తులు ఇతర అంశాలతో పాటు చైతన్యాన్ని కూడా కలిగి ఉంటారు. అందువల్ల ఆలోచిస్తారు. కాబట్టి వాళ్లు ఒక వర్గంగా పరిపాలిస్తారు. ఒక చారిత్రక కాలాన్ని అన్ని విధాలుగానూ శాసిస్తారు. అందువల్ల వాళ్లు మేధావులుగా, భావాలు ఉత్పత్తి చేసేవారుగా తమ కాలపు భావాల ఉత్పత్తినీ, పంపిణీని నియంత్రిస్తారు.” (జర్మన్ ఐడియాలజీ, మాస్కో 1976, పేజీ 67, వక్కాణింపు మాది)
- 1.6 ఆంటోనియో గ్రాంసీ దీనిపై ఇలా వివరణ ఇచ్చారు: పాలక వర్గ భావాలు కేవలం రాజ్యం ద్వారామాత్రమే తమ ఆధిపత్యాన్ని చెలాయించలేవు. రాజ్యం అనేది కోట ‘బయట కందకం’ మాత్రమే. దాని లోపల శక్తివంతమైన “కోటలు, బురుజుల” వ్యవస్థలాగా అనేక సాంస్కృతిక సంస్థలు, విలువల వ్యవస్థలు పాలక వర్గాల ఆధిపత్యానికి మహాకుడ్యాల్లాగా కాపలా కాస్తాయి.
- 1.7 ఈ ఆధిపత్యం అనేది అనేక సంక్లిష్టమైన సామాజిక సంబంధాలు, వాటితో ఏర్పడే సామాజిక వ్యవస్థల ద్వారా అమలౌతూ, ఒకరి నుండి మరొకరికి సంక్రమిస్తుంటుంది. కుటుంబం, సంఘం, కులం, మతం, ప్రార్థనా స్థలాలు ఇవన్నీ నిరంతరం భావాలపై పాలక వర్గాల ఆధిపత్యాన్ని బలపరుస్తూ, తదనుగుణంగా ఎప్పటికప్పుడు విలువలను, అభిప్రాయాలను ప్రభావితం చేస్తూ ప్రజలకు అందిస్తుంటాయి. ఈ క్రమంలో అవి ‘ఉమ్మడి సంస్కృతి’

అనే మిథ్యను సృష్టిస్తాయి. ఈ 'ఉమ్మడి సంస్కృతి' అనేది నిజానికి పాలకవర్గాలు ఎంపిక చేసుకున్న కొన్ని వర్గాధిపత్య భావాలే. వీటినే ఇంగితజ్ఞానం అని సమర్థించుకుంటూ ప్రజలలోకి పంపిస్తాయి.

1.8 సాంస్కృతిక రంగంలో మన జోక్యం విప్లవోద్యమానికి ఉత్త్రేరకంలా పనిచేయాలి. సమకాలీన సంస్కృతిలో ఉపయోగిస్తున్న పరిభాషను వాడాలి. విప్లవకర వర్గాలు తమ అనుభవాలను, ఉద్దేశ్యాలను పలు సందర్భాలలో తమంత తాముగా వెల్లడించలేరు. వాటిని మనం వెల్లడించాలి. మనం ఈ 'కొత్త సంస్కృతిని' నిర్మించడం ద్వారా సమాజంపై మన భావాల ప్రత్యాధిపత్యం (కౌంటర్ హెజిమోనీ) సాధించాలి. విప్లవ పరివర్తన విజయవంతం గావాలంటే మనం సాధించే ఈ ప్రత్యాధిపత్యం (కౌంటర్ హెజిమోనీ) ఉత్పత్తి సంబంధాలను ప్రభావితం చేయగలగాలి. దానితోబాటు రాజ్యాన్ని (రాజకీయవ్యవస్థ), పౌరసమాజాన్ని కూడా ప్రభావితం చేయాలి. సాంస్కృతిక రంగంలో మన కార్యకర్తలు, ప్రస్తుత కాలంలో, చురుగ్గా పాల్గొనడమే కాకుండా ప్రస్తుత సమాజంలోని ఆధిపత్య సంబంధాలను దెబ్బతీయడం కోసం ఖచ్చితంగా ఇటువంటి ప్రత్యాధిపత్యాన్ని సృష్టించాలి. మనం సృష్టించే భావజాలంలో ప్రధాన సారాంశం ఇదే. మార్క్స్ దీని గురించి చెబుతూ భావాలు "ప్రజల మనసుల్లో నాటుకుపోయిన వెంటనే వాటంతటవే భౌతిక శక్తిగా మారుతాయి" అన్నాడు. (కార్ల్ మార్క్స్, ఫ్రెడరిక్ ఎంగెల్స్, ఏరిన రచనలు, వాల్యూమ్ 3, పేజీ 182)

1.9 సంస్కృతి అనేది పాలక వర్గాల మొత్తం ఆధిపత్యానికి అభివ్యక్తీకరణ. అదే సమయంలో ప్రత్యాధిపత్యాన్ని సాధించగలిగే సంస్కృతిని సృజించే మేధావులు కూడా ఆ రంగంనుండే వుట్టుకొస్తారు. ఆ విధంగా సాంస్కృతిక రంగం మానవుల ఉనికిని, మానవ జీవన సారాన్ని ఆవరిస్తుంది. మనిషి ఇతర మనుషులతోనూ, ప్రకృతితోనూ సాంగత్యం నెరిపినప్పుడు కలిగే సంతృప్తి ఇంద్రియానుభూతుల ద్వారా, భావాలద్వారా, ప్రవర్తనద్వారా, ఆస్వాదించడంద్వారా, వివిధరూపాలలో కళాత్మక సృజన ద్వారా వ్యక్తమవుతుంది. పాలక వర్గాల ఆధిపత్యం సృష్టించే 'నిర్జీవ' మేధావులను ప్రత్యామ్నాయ సంస్కృతి (కౌంటర్ కల్చర్)తో తిరస్కరించడం ద్వారా కూడా తృప్తి పొందడం జరుగుతుంది. ఇలా చేయడం ద్వారా సాంస్కృతిక

రంగ కార్యకర్తలు ప్రత్యాధిపత్యాన్ని నిర్మిస్తారు. వారు వివిధ సృజనాత్మక కార్యకలాపాలద్వారా వ్యక్తం చేసే ప్రతిస్పందనలన్నింటి మొత్తమే మనం చెప్పుకునే విప్లవోద్యమ 'ప్రత్యామ్నాయ సంస్కృతి' అవుతుంది.

1.10 ఇటువంటి సంస్కృతి ఎల్లప్పుడూ మానవజీవన భౌతిక పరిస్థితుల మీద ఆధారపడి ఉంటుంది. ఉత్పత్తి, వినిమయంపై మార్ప్ర తన రచనలో ఇలా పేర్కొన్నారు: “ఉత్పత్తి అనేది అవసరాలు తీర్చుకునే వస్తువులను అందిస్తుంది. అంతేగాక అది వస్తువుల అవసరాలను కూడా ముందుకు తెస్తుంది. తొలిదశలో సహజసిద్ధమైన మొరటుదనం, తక్షణఆవశ్యకత వినిమయానికి లక్షణాలుగా ఉంటాయి. ఉత్పత్తి గనుక ఆ తొలిదశలోనే నిలిచిపోతే ఈ లక్షణాలూ వినిమయానికి అలానే నిలిచిపోతాయి. ఈ తొలిదశనుండి బయట పడినతర్వాత, ఉత్పత్తి అయే వస్తువు దానిని వినియోగించాలన్న భావనను ప్రేరేపిస్తుంది. కళ యొక్క వస్తువు కూడా ఇతర ఉత్పత్తుల మాదిరిగానే ఆ కళాభీరుచి ఉన్న, సౌందర్యాన్ని ఆస్వాదించే మనుషులను సృష్టిస్తుంది. అందువల్ల ఉత్పత్తి కేవలం ఒక మనిషికి వస్తువును మాత్రమే సృష్టించదు, వస్తువులకు మనుషులను కూడా సృష్టిస్తుంది. ఆవిధంగా ఉత్పత్తి వినిమయాన్ని సృష్టించడం అనేది (1) వినిమయానికి వస్తువులను సృష్టించడం ద్వారా (2) వినిమయ పద్ధతిని నిర్దేశించడం ద్వారా (3) వినియోగదారుల అవసరాలకు అనుగుణంగా ఉత్పత్తులను (వీటిని మొదట జనానికి పరిచయం చేసి వాటి అవసరం ఉందన్న భావన కలిగిస్తారు) సృష్టించడం ద్వారా జరుగుతుంది. ఆ విధంగా అది వినిమయ వస్తువులను, వినిమయ పద్ధతినీ, వినిమయ ప్రేరణనూ ఉత్పత్తి చేస్తుంది” (గ్రండ్రిస్సె, పేజీ 92). ఇది వస్తువుల ఉత్పత్తిలో ఎంత నిజమో మేధో ఉత్పత్తిలో కూడా అంతే నిజం.

1.11 భారతదేశ రాజకీయాలలో నేడు మితవాద శక్తులది పైచేయిగా ఉంది. ఈ శక్తులు ముందుకు తెస్తున్న ‘హిందుత్వ’ సంస్కృతి పాలకవర్గాల ఆధిపత్యాన్ని చలాయించడానికి చాపకింద నీరులా ఎటువంటి అంశాలను ముందుకు తెస్తున్నదీ పరిశీలించాల్సిన అవసరం ఉంది.

1.12 **ఆధునికత వేరు, ఆ పేరుతో విషపూరితం చేయడం వేరు.** సమానత్వ భావన, ఇతరుల క్షేమాన్ని పట్టించుకోవడం అనేది ఆధునిక సమాజంలో

సంస్కృతి యొక్క లక్షణం. దానర్థం ఆధునిక సమాజంలో అందరూ వాస్తవానికి సమానంగా ఉంటారని కాదు. అయినప్పటికీ, ప్రజల మధ్య అనేక తేడాలు ఉన్నప్పటికీ, ప్రజలు గౌరవప్రదంగా జీవించగలగడానికీ, తమ జీవన ప్రమాణాలను మెరుగుపరుచుకునేందుకు అవకాశాలను వాస్తవికంగా ఉపయోగించుకోగలగడానికీ ప్రజల్లో ఒక కనీస ప్రమాణం ఉండాలని ఆధునికత కోరుకుంటుంది. ఈ కనీస సమానత్వ పునాదిమీద ఇతరత్రా తేడాలు, అసమానతలు ఏర్పడవచ్చు. కానీ సమానత్వం పునాదిగా ఉండాలనే విషయంలో రాజీ ఉండకూడదు. ఎందుకంటే ఆధునిక సమాజంలో దీని మీద ఆధారపడే పౌరసత్వం పొందడం జరుగుతుంది. అదే ప్యూడల్ వ్యవస్థలోనైతే పాలకులు, పాలితులు ఉంటారు గానీ పౌరులు ఉండరు.

ఇరాన్ మేధావి ఒకరు 'వెస్టర్నైజేషన్' (పశ్చిమదేశీకరణ)కు బదులుగా 'వెస్టాక్సికేషన్' (పశ్చిమ విషతుల్యీకరణ) అనే పదాన్ని ఉపయోగించాడు. సంపన్నులు విలాసవంతంగా ప్రదర్శించే బ్రాండెడ్ ఫ్యాషన్ దుస్తులు, పశ్చిమ దేశాలనుండి వచ్చే ఆధునిక ఎలక్ట్రానిక్ వస్తువులను గురించి ప్రస్తావిస్తూ ఆయన ఈ 'వెస్టాక్సికేషన్' అనే పదాన్ని ఉపయోగించాడు. దీనినే మన పరిస్థితులకు అన్వయిస్తే దీన్ని ఆధునిక విషతుల్యత (మోడర్నైజేషన్) అనవచ్చు. అంటే కొత్తగా మార్కెట్ లోకి వచ్చే విలాసవంతమైన సరుకులను, ఎలక్ట్రానిక్ పరికరాలను వినిమయతత్వాన్ని ప్రేరేపించేలా ప్రదర్శించడం, దీన్నే ఆధునికతగా చిత్రీకరించి తద్వారా ప్రజల మనసులు విషతుల్యం చేయడం. భారతదేశ 'పురోగమిస్తున్న ఆర్థికవ్యవస్థ' కు ఇదే చిహ్నంగా చూపిస్తున్నారు. జి-20 దేశాల ఉన్నత స్థాయి సమావేశంలో ప్రపంచ దేశాలతో భుజాలు రాసుకుని మరీ ఈ భుజకీర్తులు తగిలించుకోవడం జరిగింది. కానీ మన సమాజంలోని 'ఆధునికులు' ఎలా ఉన్నారో పత్రికల్లో వివాహసంబంధాల ప్రకటనల పేజీలు చూస్తే తేటతెల్లమవుతుంది. ఏనాడూ భారత గడ్డమీద అడుగుపెట్టని ప్రవాస భారతీయులతో సహా ఈ 'ఆధునికులంతా' తమ ఉపకులాల్లోనే జీవిత భాగస్వాములను వెతుక్కుంటారు. ఇది ఆధునిక విషతుల్యత మినహా ఆధునికత కాదు. ఈ ఆధునిక విషతుల్యత అనే ధోరణి మితవాద రాజకీయాలను బలంగా

సమర్థిస్తున్నది.

మన దేశం ఆధునికంగా పురోగమించకుండా బలంగా అడ్డుపడుతున్నవి గతానికి సంబంధించిన ఛాందస సంస్థలు, అంటే కులవివక్షత, అణచివేత, పితృస్వామిక వ్యవస్థ, ఖాప్ పంచాయితీలు, మతపరమైన మైనారిటీల పట్ల చిన్నచూపు వంటివి మాత్రమే కాదు. ఈ గతకాలపు వ్యవస్థలను నయా - ఉదారవాద వినిమయ విలువలు సజీవంగా ఉంచుతూ వాటికి మరింత దన్నుగా వ్యవహరిస్తున్నాయి. మహిళలను మనుషులుగా కాకుండా అంగడిబొమ్మలుగా, అనుభవించే వస్తువులుగా, దోపిడీకి పనికి వచ్చేవారుగా చూస్తున్నాయి. మన ఎన్నికల వ్యవస్థలో అంతర్భాగంగా ఉన్న విపరీతమైన అవకాశవాదం దీన్ని మరింత బలపరుస్తోంది. మన సామాజిక వ్యవస్థలోని అన్యాయమైన, అనమానతలతో కూడిన లక్షణాలను ఎన్నికల ప్రయోజనాలకోసం ప్రేరేపించడం జరుగుతోంది. అందువల్ల ఒకవైపు అత్యంత ఆధునిక బ్రాండెడ్ దుస్తులు ధరిస్తూ, ఆధునిక ఉపకరణాలు ప్రదర్శిస్తూ మరోవైపు ఆధునిక ప్రజాస్వామ్యంలో చోటులేని, కాలం చెల్లిన ఆచారాలను పాటించడం వెనుక ఎటువంటి వైరుధ్యమూ ప్రజలకు కనిపించడంలేదు.

కుల, మత, లింగ భేదాలతో సంబంధం లేకుండా పౌరులందరినీ సమానంగా పరిగణించేది ఆధునికత. దీన్నే మన రాజ్యాంగం గ్యారంటీ చేసింది. అందువల్ల మన విప్లవోద్యమంలో ప్రత్యాధిపత్యం (కౌంటర్ హెజిమోనీ) సాధించేందుకు జరిగే కృషిలో ఈ ఆధునికత ఒక విడదీయరాని అంతర్భాగంగా ఉంటుంది.

1.13 **సాంస్కృతిక పరిశ్రమ:** నయా-ఉదారవాద సంస్కరణల క్రమం కొద్దిమంది వద్ద సంపద, అస్తులు విపరీతంగా పోగుబడడానికి దారితీస్తుంది. మరోవైపు సాంస్కృతిక పరిశ్రమ పెరుగుదలను ప్రోత్సహిస్తుంది. ప్రపంచ వ్యాపితంగా సమాచార, ప్రసారాలు, వినోద (ఐసిఇ) కార్పొరేషన్లు విలీనమైపోతున్నాయి. ఇవి ప్రపంచంలోని మీడియా, వినోద సరుకుల ఉత్పత్తి, పంపిణీలో ప్రధాన భాగాన్ని నియంత్రిస్తున్నాయి. ప్రపంచాన్ని ఏకీకృత సాంస్కృతిక మార్కెట్ గా మార్చడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాయి.

ఇదంతా ఒక సాంస్కృతిక ఆధిపత్యాన్ని స్థాపించడానికి జరుగుతున్న

ప్రయత్నమే. ఇందుకోసం ప్రపంచమంతా ప్రజల అభిరుచులు ఒకేతీరుగా ఉండేలాచూడడం అవసరం. ఈ అభిరుచులు ఏ మేరకు ఒక మూసలోపోసినట్టు నియంత్రించబడతాయో ఆ మేరకు విస్తారమైన ప్రజలకు కావలసిన సాంస్కృతిక ఉత్పత్తులను యాంత్రికంగా పునరుత్పత్తి చేసే సాంకేతిక పరిజ్ఞానం అభివృద్ధి చేయడం సులభమైపోతుంది. అనేక వర్ధమాన దేశాల్లో నిరక్షరాస్యత చాలా అధికంగా ఉంటుంది, కానీ అక్కడి పిల్లలకు వాల్ట్ డిస్నీ కార్టూన్ బొమ్మల గురించి మాత్రం బాగా తెలుస్తుంది. (నబ్-సహారా ఆఫ్రికాలో చేసిన ఒక సర్వే నిర్ధారించినట్లు) వర్గాధిపత్యం దృష్టితో చూసినప్పుడు నయా-ఉదారవాద సంస్కృతి ప్రజలను తమ దైనందిన వాస్తవ సమస్యలనుండి పక్కకు మళ్లిస్తుంది. ప్రజలలో ఉత్తమాభిరుచులను ప్రేరేపించేబదులు వారు ఎదుర్కొంటున్న పేదరికం, కష్టాలనుండి దృష్టి మళ్లించడానికీ, ప్రమత్తం గావించడానికీ పనిచేస్తుంది. ఫలితంగా అది ప్రజలు తమ దుర్భర జీవితం నుండి విముక్తి కోసం చేసే పోరాట శక్తిని చెదరగొట్టి, దాని తీవ్రతను తగ్గించి వేయడానికి ప్రయత్నిస్తుంది. మైఖేల్ పేరెంటీ దీని గురించి ఇలా పేర్కొన్నారు: “మన సంస్కృతిలో ప్రధాన భాగం ఈనాడు ‘మాస్ సంస్కృతి’, ‘పాపులర్ సంస్కృతి’ ఇంకా ‘మీడియా సంస్కృతి’ అని పిలవబడుతోంది. ఇదంతా కూడా బడా కార్పొరేషన్ల యాజమాన్యంలో నియంత్రించబడుతోంది. వారి లక్ష్యమంతా సంపద పోగుచేసుకోవడం, ప్రపంచాన్ని తమ యజమానులకు సురక్షిత ప్రదేశంగా ఉంచడమే. ఈ తరహా సంస్కృతిని ముందుకు తెచ్చేవారికి దాని మారకపు విలువే (సొమ్ము చేసుకొవడం) మినహా ఉపయోగవిలువ (ప్రజాప్రయోజనం) లక్ష్యం లేకుండా చేయడం, సామాజిక నియంత్రణ మినహా సామాజిక సృజన లక్ష్యం లేకుండా చేయడం ప్రధానంగా ఉంటుంది. మనం వాస్తవిక పరిస్థితులను గురించి విశాలమైన అర్థంలో ఆలోచించకుండా చేయడానికి ఈ మాస్ సంస్కృతిని ప్రోత్సహిస్తారు. వినోద సంస్కృతి గురించి వాళ్లు చెప్పే డాంబికాలన్నీ ప్రజలకు తక్షణం అవసరమైన ప్రయోజనకరమైన విషయాలను పక్కనపెట్టడానికే. చౌకబారు అభిరుచులను ప్రేరేపించేవిధంగా సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలను పెద్దమోతాదుల్లో కుమ్మరించి ప్రజల దృష్టి దిగజారుడు సంస్కృతివైపు, ఆర్భాటంగా, గగుర్పొడిచే,

మిరుమిట్లు గాలిపే, తీవ్రమైన హింసతో కూడుకున్న, అప్పటికప్పుడు ఉద్దీపించే, అల్పమైన అంశాలవైపు మళ్ళిస్తారు.

“ఇటువంటి అంశాల్లో తరచూ సైద్ధాంతిక సారం కూడా ఉంటుంది. వినోద సంస్కృతి (వాస్తవానికి ఇది వినోద పరిశ్రమ) రాజకీయ రహితమైనది అని చెబుతున్నప్పటికీ వాస్తవానికి దాని ప్రభావం రాజకీయంగా ఉంటుంది. ఇది చాలావరకు పచ్చి లైంగిక, జాతివివక్షపూరిత, వినిమయ, నిరంకుశ, సైనిక, సామ్రాజ్యవాద చిత్రాలనూ, విలువలనూ ప్రచారం చేస్తుంది.” (మంత్రి రివ్యూ, ఫిబ్రవరి 1999)

1. 14 అందువల్ల నయా-ఉదారవాదం, మతతత్వం రెండూ కూడా ప్రజలందరి అభిరుచులు ఒకేవిధంగా, మూసలో పోసినట్టుగా నియంత్రించడానికి ప్రయత్నిస్తాయి. నయా-ఉదారవాదం సాంస్కృతిక ఆధిపత్యం సాధించి సూపర్ లాభాలు చేజిక్కించుకోడానికి చూస్తుంది. మతతత్వం దీనితోపాటు, పచ్చి అసహనంతో కూడిన ఫాసిస్టుతరహా రాజ్యం స్థాపించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది. ఆర్ఎస్ఎస్ ‘హిందూ రాష్ట్ర’ దృష్టి అదే. ఇటువంటి ఆధిపత్యం ఏర్పాటు (హెజిమోనైజేషన్) ద్వారా మాత్రమే ‘ఒకే దేశం, ఒకే ప్రజ, ఒకే సంస్కృతి’ అనే దాని నినాదం ప్రజల్లో ఆమోదయోగ్యతను పొంది ఆచరణకు వస్తుంది. దాని ద్వారా మాత్రమే భారతదేశ సంపద్వంతమైన సాంస్కృతిక వైవిధ్యాన్ని అది వమ్ముచేయగలుగుతుంది. అంతేకాకుండా నయా - ఉదారవాదం, మతతత్వం రెండూ కూడా ప్రజల దృష్టిని దైనందిన సమస్యలనుండి పక్కకు మళ్లించడానికి ప్రయత్నిస్తాయి. మరీ ముఖ్యంగా ప్రస్తుత దోపిడీ వ్యవస్థకు వ్యతిరేకంగా ప్రజలు చేసే పోరాటాన్ని బలహీనపరుస్తాయి.

1. 15 అందువల్లకార్మికవర్గ, శ్రామిక ప్రజల ‘ప్రత్యాధిపత్యం’ (కౌంటర్ హెజిమోనీ) స్థాపించడానికి జరిపే పోరాటం ప్రజల సమస్యలను సాంస్కృతిక ఎజెండాలోకి తీసుకురావాల్సి ఉంటుంది. ఈ ప్రజాసమస్యలను మరుగునపరచడానికీ, చెరిపివేయడానికీ నయా-ఉదారవాద, మతతత్వ సంస్కృతి ఉన్నది. సాంస్కృతిక రంగంలో మన కర్తవ్యాల మౌలిక లక్ష్యం ఇదే.

2

2.1 భారతదేశ పరిస్థితుల్లో 'సంస్కృతి'ని సక్రమంగా అర్థం చేసుకుని ఆ ప్రాతిపదికపైన సాంస్కృతికరంగంలో మన పోరాటం నిర్వహించాలి. భారత దేశ సాంస్కృతిక చరిత్ర యావత్తు ఒకే తీరుగా లేదు. అంతర్గత ఘర్షణలు లేకుండా ఈ చరిత్ర సాగనూలేదు. అతి ప్రాచీన కాలంలోనే మన దేశంలో మత విశ్వాసాలకు, క్రతువులకూ వ్యతిరేకంగా భౌతికవాద సంప్రదాయాలు పోరాడాయి. (ఉదాహరణకు లోకాయతులు). రాష్ట్రీయ స్వయంసేవక్ సంఘ్ (ఆర్ఎస్ఎస్)కి చారిత్రక ఆధారాలు అక్కరలేదు. వారికి సంస్కృతి అంటే మతం నుండి వచ్చేది మాత్రమే. అందువల్ల వాళ్ల దృష్టిలో 'భారతీయ సంస్కృతి' అంటే ప్రత్యేకంగా 'హిందూ' సంస్కృతి మాత్రమే. ఆర్ఎస్ఎస్ చెప్పే హిందూయిజం అనేది సంపద్వంతమైన మన సామాజిక, తాత్విక సంప్రదాయాలను హీనస్థాయికి కుదించివేస్తుంది. ఆర్ఎస్ఎస్ దృష్టిలో హిందూయిజం అనేది పారంపర్యంగా వచ్చేది, కొందరిని వెలివేసేది. దీనినే మనం స్థూలంగా మనువాదం అంటున్నాం. ప్రాచీన కాలంనుండి తొలి ఆధునిక కాలం వరకు భారత ఉపఖండంలో నెలకొని ఉన్న విభిన్న, వైరుధ్యభరిత నమ్మకాలు, ఆచారాలు, తాత్విక ఆలోచనలు, క్రతువులను ఆర్ఎస్ఎస్ ఒక వ్యంగ్య చిత్రం కింద దిగజార్చి చూపిస్తోంది. హిందూ సంప్రదాయాలు వైవిధ్యపూరితమైనవే గాక వైరుధ్యభరితమైనవి, సంపద్వంతమైనవి కూడా. మన చరిత్ర వైవిధ్యమైన భాషలను, పురాణాలను, క్రతువులను, అలవాట్లనూ, మత సంప్రదాయాలను, సృజనాత్మక సాంస్కృతిక అభివ్యక్తికరణలనూ అభివృద్ధి చేసింది. ఎంతో వైవిధ్యభరితమైన దీన్నే మనం 'భారతీయత' అంటాం. మన స్వాతంత్ర్య పోరాటం ఈ వైవిధ్యాన్ని పుణికిపుచ్చుకుంది. అది భారత సంస్కృతిని 'భిన్నత్వంలో ఏకత్వం'గా పేర్కొంది. జాతీయవాదం అంటే సామ్రాజ్యవాద వ్యతిరేకత, దేశభక్తితో ఏకమైన భారతీయ సమాజం, సంస్కృతిలోని అన్ని ప్రవాహాల కలయికగా అది అర్థం చేసుకుంది. కానీ మరోవైపు హిందూత్వ శక్తులకు మాత్రం 'జాతీయవాదం' అనేది తాము చెప్పిన దారి నుండి పక్కకు మళ్లిన ఎవరినైనా దారికి తెచ్చేందుకు కొట్టే బెత్తం. నిజానికి స్థానికంగా ఉండే 'లోక్ధర్మి',

‘దేశీ’ సంప్రదాయాలకు హిందూత్వ శక్తులనుండి ప్రమాదం వచ్చివడింది. దేశంలోని విభిన్న సాంస్కృతిక అభివ్యక్తికరణలు, పద్ధతులను ఒకే మూసలోకి బిగించడానికి అది చేస్తున్న ప్రయత్నాలవల్ల ఈ ప్రమాదం వస్తోంది. హిందూ మతోన్మాదులు, వారి మతతత్వ సంస్థలు తీసుకుంటున్న వైఖరులు మైనారిటీ మతాల్లో మతోన్మాదం పెరుగుదలకు తోడ్పడుతున్నాయి. వీరికి ఈ మతాల్లోని అభివృద్ధినిరోధక, మతతత్వ సంస్థలు ప్రోత్సహిస్తున్నాయి. ఈ విభిన్న శక్తులన్నీ తమ తమ మతాల ప్రజలపై ఆధిపత్యాన్ని కొనసాగించడానికి ‘మతతత్వ రాజకీయాలతో వర్సెస్ వర్సెస్’ పోటీపడుతున్నాయి. ఇవన్నీ కూడా మత సంకుచిత రాజకీయ ప్రయోజనాలకు అనుగుణమైన విధంగా మతప్రవచనాలకు భాష్యాల చెప్పడం, పర మతస్థులను వేరుచేసి చూడడం, విద్వేషాలు రెచ్చగొట్టడం చేస్తున్నాయి. అన్ని రకాల మతతత్వాలు శ్రామిక ప్రజల ఐక్యతను విచ్ఛిన్నం చేయడం ద్వారా దోపిడీ వర్గాల ప్రయోజనాలు కాపాడతాయి.

2.2 మైనారిటీలు, గిరిజనులు, దళితులు, మహిళలు, ఇతర బలహీనవర్గాల వారిని అణచివేయడానికి ఛాందసవాదాన్ని, తిరోగమన భావాలను వివిధ మతశాఖలు, సంస్థలు వినియోగిస్తున్న తీరు పట్ల సాంస్కృతిక రంగంలో పనిచేస్తున్న కమ్యూనిస్టులు ప్రత్యేక శ్రద్ధ వహించాలి. ప్రాచీనకాలం నుండి కుల వ్యవస్థకు వ్యతిరేకంగా, మానవుల మధ్య మానవులు సృష్టించిన అడ్డుగోడలకు వ్యతిరేకంగా, లింగ వివక్షకు వ్యతిరేకంగా నిలిచిన సంస్కర్తల, విప్లవకర మేధావుల జీవితాలు, కృషి, వారు రాసిన గ్రంథాలను కూడా సాధ్యమైనంత లోతుగా అధ్యయనం చేయాలి. బుద్ధుడు, బసవన్న, అక్క మహాదేవి, భక్తి సూఫీ కవులు, సిక్కు గురువులు, కబీర్, లాలన్, బిర్సా ముండా, అయ్య వైకుంఠ స్వామి, జోతిరావు ఫూలే, సావిత్రిబాయి ఫూలే, నారాయణ గురు, పెరియార్, రామ్మోహన్ రాయ్, రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్, మున్షి ప్రేమ్చంద్, వల్లతోల్, బాబాసాహెబ్ అంబేద్కర్ మొదలైన వారు ఈ నిరసన సంప్రదాయాలను నెలకొల్పారు. ఆచారాలను వ్యతిరేకించే సంప్రదాయాలు మన దేశంలో చిరకాలంగా ఉన్నాయి. ఈ సంప్రదాయాలు సామాజిక సంస్కర్తలు, హేతువాద ఆలోచనాపరుల రూపంలో కొత్త గళాలను వినిపించాయి. విదేశీ సంకెళ్ల కింద మగ్గిపోతున్న మన దేశంలో వీరు

19వ శతాబ్దం ప్రారంభం నుండి ప్రజల్లో కొత్త చైతన్య వీచికలను రేకెత్తించారు. ఇది మన స్వాతంత్ర్య పోరాట సాంప్రదాయంలో భాగమైంది. మనం ఒక్క విషయం గుర్తుంచుకోవాలి. భారత దేశంలో ఎక్కడెక్కడ కమ్యూనిస్టు, పురోగామి ఉద్యమాలు బయలుదేరి, వేళ్లునుకున్నాయో అవన్నీ కూడా గిరిజనుల, దళితుల, మహిళల సామాజిక విముక్తి సమస్యల లోతుల్లోకి పోయి వాటిపరిష్కారంకోసం కృషి చేపట్టడం ద్వారా మాత్రమే జరిగాయి. ఇది మనం నిర్వహించే సైద్ధాంతిక పోరాటంలో అంతర్భాగం. ఇక ముందు కూడా సాంస్కృతిక రంగం ద్వారా ఈ పోరాటం కొనసాగించాలి.

- 2.3 వలసవాద చరిత్రకారులు భారతదేశ చరిత్రను 'హిందూ', 'ముస్లిం', 'బ్రిటిష్' అనే కాలాల కింద విడదీశారు. ఆర్ఎస్ఎస్ ఈ కాల విభజననే నిరభ్యంతరంగా స్వీకరించింది. ఎందుకంటే ఇది దాని మతతత్వ వ్యూహానికి సరిపోతుంది. ఈ స్కీము ప్రకారం ఏ కాలంలో అయితే 'హిందువులపై' 'విదేశీయులు' దురాక్రమణ చేశారని ఆరోపించబడిందో ఆ మధ్య యుగాల శతాబ్దాలను చీకటి యుగంగా, తిరోగామి యుగంగా పేర్కొన్నారు. కానీ ఐరోపా వారు నిజంగా వలసలు ఏర్పాటు చేసుకున్న ఆధునిక యుగాన్ని మాత్రం అంత కటువైన పద్ధతిలో చిత్రించలేదు. ఇది ముస్లింల మీద నేరుగా దాడిచేస్తూనే మరోవైపు సామ్రాజ్యవాదం పట్ల మెతకగా ఉండడమే. భారతదేశచరిత్రను వలసవాదులు చిత్రీకరించిన మాదిరిగా మతాధిపత్య చరిత్రగా చిత్రించడమే కాకుండా ఈ మతోన్మాదులు దానికి అనేక అబద్ధాలు జోడించి వాటినే వాస్తవాలుగా చిత్రీకరించారు. ఉదాహరణకు, ఆర్యులు భారత దేశంలో పుట్టిన జాతి అని ఆర్ఎస్ఎస్ వాదిస్తుంది. వాళ్ల పద్ధతి ఆధునిక చరిత్ర పరిశోధనా పద్ధతి కాదు. పురాణాలే చరిత్రగా చెప్పే పద్ధతి. ఆర్ఎస్ఎస్ దృష్టిలో మతమే చరిత్రను నడిపించే శక్తి. వారి వ్యాఖ్యానం పూర్తిగా అశాస్త్రీయమైనది, వంచనతోకూడినది. ప్రాచీన భారత దేశంలో వైదిక సాంప్రదాయాలను ప్రతిఘటించిన వైదికేతర సాంప్రదాయాలను గుర్తించడానికి గాని, స్వీకరించడానికి గాని ఆర్ఎస్ఎస్ సిద్ధంగా లేదు. భారత దేశంలో అనేక మత సాంప్రదాయాలు ప్రజలమధ్య విశేషంగా ఆదరణ పొందాయన్న వాస్తవాన్ని వారు అణగదొక్కేస్తారు. ముస్లిం

పాలకులంతా దుర్మార్గులన్నట్లు తప్పుడు చిత్రీకరణ చేస్తారు. మతతత్వ శక్తులు వలసవాదులతో మిలాఖత్ అయ్యాయన్న వాస్తవాన్ని వారు దాచిపెడతారు. వారి మతవిద్వేష రాజకీయాలను ప్రచారం చేసేందుకు, ప్రజలను చీల్చి వారిపై ఆధిపత్యం సంపాదించేందుకు ఈ కల్పిత చరిత్రను ఉపయోగించుకుంటారు. ఆర్ఎస్ఎస్ కేవలం మైనారిటీ వ్యతిరేకమైనదే కాదు అది మెజారిటీ మతంలో మెజారిటీ ప్రజలను సైతం అణచివేసే అతి తక్కువ మందికి అనుకూలంగా పనిచేస్తుంది. భారత దేశ చరిత్రలోని వాస్తవాలను కప్పిపుచ్చకుండా, గతకాలపు పీడన, నిరంకుశత్వాలను వక్రీకరించకుండా చూస్తూ చరిత్రను హేతువాద, శాస్త్రీయ, లౌకిక, ప్రజానుకూల దృక్పథంనుండి వివరించడం అనేది సాంస్కృతిక రంగంలో మనం చేసే కృషిలో కీలకమైన భాగం. గత వంద సంవత్సరాలుగా మనం ఆ పని చేస్తున్నట్టే ఇక ముందూ చేయాలి. గతం కోసం చేసే పోరాటం భవిష్యత్తు కోసం చేసే పోరాటంలో భాగం. దాన్ని మనం విస్మరించకూడదు.

3

3.1 (1936లో ఏర్పడిన) అభ్యుదయ రచయితల సంఘం-అరసం (1942లో ఏర్పడిన) ఇండియన్ పీపుల్స్ థియేటర్ అసోసియేషన్-ఇష్టా జరిపిన వలసవాద-వ్యతిరేక పోరాటం మనకు స్ఫూర్తిదాయకంగా ఉంటాయి. 'తిరోగామి వర్గాల చేతుల్లో చిక్కుకునిపోయి, ఎంతో కాలంగా దిగజారిపోతూ వస్తున్న సాహిత్యాన్ని, ఇతర కళలను రక్షించి, వాటిని ప్రజలకు అత్యంత చేరువ చేయడం, వాస్తవిక జీవితాలను చూపిస్తూనే, దాంతోబాటు మనం ఆశిస్తున్న భవిష్యత్తువైపు మనల్ని నడిపించే కీలక సాధనాలుగా వాటిని మార్చడం తన లక్ష్యంగా అరసం నిర్దేశించుకుంది. 'నాటకాలు, సంప్రదాయ కళలను పునరుత్తేజం గావించేందుకు భారత దేశ వ్యాపితంగా ప్రజా నాటకోద్యమాన్ని నిర్మించడం, ప్రజలు తమ స్వాతంత్ర్యం, సాంస్కృతిక పురోగమనం, ఆర్థిక న్యాయం కోసం జరిపే పోరాటాన్ని వ్యక్తీకరిస్తూనే, పోరాటాన్ని నిర్మించే సాధనాలుగా కళారూపాలను మార్చడం' తన లక్ష్యాలుగా ఇష్టా నిర్దేశించుకుంది. సారాంశంలో ఇప్పటికీ ఇదే మన కర్తవ్యం. అయితే అదే సమయంలో మనం అప్పటినుండి ఇప్పటివరకు వచ్చిన చారిత్రక

మార్పులను గమనంలోకి తీసుకుని వ్యవహరించాలి.

- 3.2 మనం సహేతుకత, శాస్త్రీయ దృక్పథం, శోధన, ప్రశ్నించేతత్వంపై ఆధారపడిన సంస్కృతిని కోరుకుంటాం. ఈ సుగుణాలు మన ప్రభుత్వ విద్యా వ్యవస్థలో ఉన్నాయి. ప్రభుత్వ విద్య ఎన్ని లోపాలతోనైనా నిండి ఉండనీ గాక, అభివృద్ధినిరోధకులూ, వారి మిత్రులూ సృష్టిస్తున్న అడ్డంకుల బండరాళ్ళ వల్ల అందరికీ విద్య అందడంలేదన్న వాస్తవం ఉండనీ గాక...అయినప్పటికీ మన ప్రభుత్వ విద్యా వ్యవస్థ పైన చెప్పిన సుగుణాలతో నిండి ఉంది. బ్రిటిష్ వారి కాలం నుండి అనేక మంది మేధావులూ, విద్యావేత్తలు భౌతిక, సామాజిక శాస్త్రాల్లో అభివృద్ధికర భావాలతో కూడిన సంప్రదాయాలను నిర్మించడానికి దోహదం చేశారు. ఇది కేవలం విశ్వ విద్యాలయ క్యాంపస్లకు మాత్రమే పరిమితం కాలేదు. ప్రజా సైన్సు ఉద్యమాల్లో కూడా ప్రతిఫలించింది. ఒకవైపు పెట్టుబడిదారీ సిద్ధాంతం విజృంభించి అన్ని చోట్లా నిర్మింబంధమైన లాభాపేక్షను పెంచిపోషిస్తూ, ప్రభుత్వ విద్యా విధానాన్ని నాశనం చేస్తుండగా మరోవైపు అంతటా వ్యాప్తిస్తున్న అహేతుక, అశాస్త్రీయ భావజాలం, మూఢనమ్మకాలు ప్రజా సైన్సు ఉద్యమాలకు హాని చేస్తున్నాయి. కానీ మనం ఈ ఉద్యమాలను బ్రతికించి పెంపొందించాలి. ఎందుకంటే అవి మన పోరాటంలో అమూల్యమైన వనరులు. ఇటీవలి కాలంలో పన్నారే, దబోల్కర్, కల్బుర్గి, గౌరీ లంకేశ్ వంటి వ్యక్తులు శాస్త్రీయ దృక్పథాన్ని పెంపొందించే కృషిలో తమ ప్రాణాలు త్యాగం చేశారన్న విషయాన్ని మనం మరిచిపోరాదు.
- 3.3 భారతదేశంలో సాంస్కృతిక రూపాలు, కార్యకలాపాలకు సుదీర్ఘమైన, సంపద్యంతమైన చరిత్ర ఉంది. అనేక తరాలుగా సాహిత్యం, సంగీతం, నాటకం, లలిత కళల్లో శాస్త్రీయ లేక 'ఉన్నత' సంప్రదాయాలను ధనికులు, శక్తిమంతులు చేజిక్కించుకుని కేవలం తమ వినోదం కోసం ఉపయోగించుకున్నారు. నిజానికి 'ఉన్నత', 'శాస్త్రీయ' కళలు అని చెప్పబడుతున్నవన్నీ కూడా 'జానపద', 'నిమ్న' కళలు అని చెప్పబడుతున్న వాటికి కాలక్రమంలో జరిగిన కొనసాగింపులు, మెరుగులు, క్రమబద్ధీకరణలు మాత్రమే. తిరోగామి సిద్ధాంతాలను ప్రబోధిస్తున్నాయనో, భూస్వామ్య, బూర్జువా అభిరుచులకు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్నాయనో మనం 'ఉన్నత', 'శాస్త్రీయ' కళలను తిరస్కరించకూడదు. మనం వాటిని తిరిగి స్వాధీనం చేసుకుని కొత్త వ్యాఖ్యానాలను చెప్పాలి. వాటిలో మానవులందరికీ ఉపయోగపడే

సందేశాలేవేవి ఇంకా సజీవంగా కొనసాగుతున్నాయో వెదకాలి. వాటిని ప్రజలకు బోధపడేవిధంగా ఉపయోగపెట్టుకోవాలి. ఈ సందర్భంలో తిరిగి స్వాధీనం చేసుకొవడం అంటే ఆ కళలను మార్పులకు అతీతమైనవిగా భావించి వాటిని ఉన్నవి ఉన్నట్లు పునరుత్పత్తి చేయడం కాదు. రూపం, సారం రెంటిలోనూ వాటిని అభివృద్ధి చేసేందుకు మనం సృజనాత్మకమైన, వినూత్నమైన మార్గాలను అన్వేషించాలి. సంస్కృతిలో ఉత్తమమైనదాన్నంతటినీ ప్రజలు పొందగలగాలి. వాటిని మన సొంత సాంస్కృతిక వారసత్వంగా మనం చూడాలి.

- 3.4 ఒకనాటి సోవియట్ యూనియన్, ప్రజా చైనా, వియత్నాం, క్యూబా ఇంకా ఇతర దేశాల్లో కూడా అభివృద్ధి, సోషలిజం వైపు విప్లవాత్మక మార్పులు జరిగాయి. వారి విప్లవోద్యమంలోనూ, నూతన సమాజ నిర్మాణ కృషిలోనూ సాంస్కృతిక పోరాటాలు, వినూత్నీకరణలు ప్రముఖ పాత్ర నిర్వహించాయి. వారు సాంస్కృతిక రూపాల్లో చేసిన ప్రయోగాలను మాత్రమే కాకుండా లింగ, జాతి, వర్ణ మొదలైన రంగాల్లో సామాజిక మార్పులకోసం చేసిన ప్రయత్నాలను, మానవత్వం అనే దానికి వారు చెప్పిన కొత్త భావనలను కూడా మనం అధ్యయనం చేసి, జీర్ణించుకోవాలి. ఇది మన మేధోమథనంలో ఒక భాగం కావాలి. వారి పొరపాట్ల నుండి కూడా మనం గుణపాఠాలు నేర్చుకోవాలి.

4

- 4.1 దేశంలోని వివిధ ప్రదేశాల్లో మన పార్టీ సభ్యులు చురుకుగా పనిచేస్తున్న సాంస్కృతిక గ్రూపులు, సమాఖ్యలు, వేదికలు, సంఘాల్లో విస్తృత ప్రాతిపదికపైన విభిన్నరకాల కళాకారులను, సాంస్కృతిక కార్యకర్తలను మన కార్యకలాపాల్లో ఇముడ్చుకోవాలి. ఇటువంటి కార్యకలాపాల్లోకి రాణింపు, సృజనాత్మక శక్తి ఉన్న వారిని ఆకర్షించాలి. ఇది జరగాలంటే మన వైఖరి విశాలంగా, అందర్నీ ఇముడ్చుకునేట్లు ఉండాలి. ఒంటెత్తుపోకడలు కూడదు. విస్తృత ప్రజాతంత్ర, పురోగామి, లౌకిక విలువలు గలిగిన కళాకారుడు లేక మేధావితో మనకు కొన్ని నిర్దిష్ట అంశాలపై విభేదాలు ఉన్నప్పటికీ అతను మన వేదికలమీద సాంస్కృతిక కార్యకలాపాల్లో విస్తృతంగా పాల్గొనేందుకు అవకాశం కల్పించాలి. మనతో ఉన్న సాంస్కృతిక సంస్థల్లో పార్టీ సభ్యులు కాని వారిని కూడా నాయకత్వ స్థానాల్లోకి

చైతన్యపూర్వకంగా ప్రోత్సహించాలి.

- 4.2 మన ప్రజా, వర్గ సంఘాలు ప్రజాతంత్రయుతంగా, స్వతంత్రంగా పనిచేయాల్సిన అవశ్యకత గురించి సాల్వియా, కోల్కతా ప్లీనలు నొక్కిచెప్పాయి. సాంస్కృతిక సంస్థల విషయంలో ఇది మరీ కీలకం. వాటికి సాపేక్షంగా స్వయంప్రతిపత్తి ఇవ్వాలి. సాంస్కృతిక సంఘాలను పార్టీ అంగాలుగా చూడరాదు. సామాజిక మార్పుకోసం జరిగే పోరాటంలో సాంస్కృతిక జోక్యం యొక్క ప్రాముఖ్యతను పార్టీ మొత్తంగానూ, దాని వర్గ, ప్రజా సంఘాలు గుర్తిస్తేనే ఈ విషయంలో సరైన విధానం రూపొందుతుంది. సాంస్కృతిక సంఘాల్లో కూడా స్వేచ్ఛాయుత, విమర్శనాత్మక ఆలోచనా స్ఫూర్తిని ప్రోత్సహించాలి. ఈ విధంగా చేయడం ద్వారా మాత్రమే మనం సాంస్కృతిక రంగంలో కొత్త, యువతరాన్ని అభివృద్ధి చేయగలం. మహిళలు, దళితులనుండి, ఆదివాసీలు, ఇతర బలహీనవర్గాలు, మైనారిటీలు వంటి వెనుకబడిన గ్రూపులనుండి కళాకారులు ఎదగడానికి ప్రత్యేక శ్రద్ధ పెట్టాలి. వీరు సంఘంలోని అన్ని స్థాయిల్లో చురుకుగా పనిచేసేట్లు ప్రోత్సహించాలి. వారికి నాయకత్వ స్థానాలు కూడా ఇవ్వాలి.
- 4.3 సంస్కృతి అనేది కేవలం సాంస్కృతిక సంఘాలకు సంబంధించిన విషయం మాత్రమే కాదు. పార్టీ సభ్యులు పనిచేస్తున్న ప్రజా, వర్గ సంఘాలు కూడా సాంస్కృతిక కార్యకలాపాల్లో పాల్గొనాలి. ప్రజలు తమ దైనందిన జీవితంలో ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలపై విస్తృతమైన సాంస్కృతిక సమాహారాలను నిమగ్నం చేయడం ముఖ్యం. అయితే, వారిని మన రాజకీయ ప్రచారాల్లోకి దించేటప్పుడు వారికి ఇష్టమైన కార్యకలాపాలు ఏమిటో, వారు ఎందులో బాగా రాణించగలరో తెలుసుకునే విషయంలో మనం చాలా జాగ్రత్తగా వ్యవహరించాలి. అదేవిధంగా ఇదంతా కేవలం ఎన్నికల రాజకీయాలకు మాత్రమే పరిమితం చేయకూడదు. ఎక్కడ అవకాశం ఉంటే అక్కడ కామ్రేడ్స్ ప్రస్తుతం ఉన్న సాంస్కృతిక సంస్థల్లో ప్రవేశించాలి. అయితే అవి మతతత్వ, సంఘవ్యతిరేక శక్తుల ఆధిపత్యంలోని సంస్థలు కాకూడదు. ఆ సంస్థలను పురోగామి, లౌకిక, ప్రజాతంత్ర దిశవైపు నడపడానికి మనం ఈ పనిచేయాలి.
- 4.4 ఒక కళాకారునికి ఉన్న ఆత్మాశ్రయ, వ్యక్తిగత అభిప్రాయాలకూ ఆయన కళాత్మక కృషి పట్ల మన వాస్తవ అంచనాలకూ మధ్య తేడాను మనం గమనించి దానికి అనుగుణంగా నడుచుకోవాలి. మన కార్యకర్తలు

సమాజంలో జరుగుతున్న అనేక రకాల సాంస్కృతిక కార్యకలాపాల్లో పాల్గొనడం, వాటిలో నిమగ్నమవడం ద్వారా మాత్రమే వాటిలో ఏవి మన లక్ష్యసాధనకు ఉపయోగపడతాయో అంచనా వేయగలరు. ఆలోచనా స్వేచ్ఛ, పురోగామి చొరవను అనుమతించే సృజనాత్మక, అభివృద్ధికృత అవకాశాలను మనం ఈ రంగంలోకాక ఇంకెక్కడ చూడగలం? వీటిని లాభాపేక్ష, సామాజిక-మతపర ఛాందసవాదం పూర్తిగా వక్రీకరించడం, తమలో చేర్చుకోవడం ఇక్కడకాక ఇంకెక్కడ జరుగుతున్నాయి? మన పోరాటాలను బలపరుచుకునే వనరులకోసం వెదికే కృషి చేస్తున్నప్పుడు మనం బిగుసుకుపోయిన, ముందస్తుగా ఏర్పరుచుకున్న భావాలకు బందీలం కాకూడదు. ఇప్పటికే గుర్తించిన వనరుల ఆధారంతో మనం స్వయంగా క్షేత్రస్థాయిలో పరీక్షించుకోవాలి.

- 4.5 దేశంలోని వివిధ ప్రాంతాల్లో అనేక లౌకిక, ప్రజాతంత్ర సాంస్కృతిక సంస్థలున్నాయి. ఒకే రాష్ట్రంలో కూడా అనేక అభివృద్ధికర, లౌకిక సాంస్కృతిక సంస్థలు, వ్యక్తులు వివిధ కళల్లో పనిచేస్తున్నారు. వీటిలో మన పార్టీ సభ్యులు కూడా చురుకుగా ఉండి ఉండొచ్చు. అవకాశం ఉన్న అన్ని చోట్లా మనం విశాల ఐక్యత, సహకారం, కలయికలను ఏర్పాటు చేయడం కోసం ప్రయత్నించాలి. దీని కోసం మనం సాంస్కృతిక మేళాలు, సమావేశాలు, ఉత్సవాలు, వర్కషాపులు, సదస్సులు నిర్వహించడానికి ఉన్న అవకాశాలను పరిశీలించవచ్చు. తక్షణ సమస్యలమీద, ముఖ్యంగా సెన్సార్‌షిప్పు, భావ వ్యక్తీకరణ స్వేచ్ఛపై దాడులు వంటి వాటిపై వెనువెంటనే, ఒకే విధంగా స్పందించేందుకు సహాయపడే అంతర్జాతీయ సోషల్ మీడియా గ్రూపులు ఏర్పాటు చేసే అవకాశాలను మనం పరిశీలించాలి.

5

పైన చెప్పిన మొత్తం వైఖరి నేపథ్యంలో సాంస్కృతిక రంగంలో మన ప్రధాన కర్తవ్యాలు కింది విధంగా ఉంటాయి :

- 5.1 నిరంతర స్వీయ అధ్యయనం, ఆత్మవిమర్శ ద్వారా మన ప్రవర్తనలోనూ, దైనందిన కార్యకలాపాల్లో ఉన్నత నాణ్యతాప్రమాణాలను సాధించాలి. దానిద్వారా మనం పట్టణ, గ్రామీణ భారతదేశంలోని శ్రామిక ప్రజలతో కూడిన మన ప్రాథమిక వర్గాలకు మన భావాలను అందించగలగాలి.

వారితో మనం సంబంధాలు పెట్టుకోగలగాలి. వారి విశ్వాసాన్ని పొందగలగాలి.

5.2 సాంస్కృతిక రంగాన్ని సమగ్రదృష్టితో చూడాలి. దాన్ని కేవలం 'కళలు'గా మాత్రమే కాకుండా ప్రజల 'సజీవ జీవనం'గా చూడాలి. ఉచ్చారణ తీరు, ఆహారపు రుచులు, ఆహార్యం మొదలైన సాంస్కృతిక లక్షణాలు ప్రజల సాధారణ, దైనందిన అంశాలన్నిటినీ తీర్చిదిద్దుతాయి. (సంస్కృతిలో ఇటువంటి అంశాలు ఇంకా ఉంటాయి.) సరిగ్గా ఈ కారణం చేతనే మనం మన దృష్టిని సాంస్కృతిక కార్యక్రమాల నిర్వహణకు పరిమితం చేయకుండా మొత్తం ప్రజా సంస్కృతిలోనే జోక్యం చేసుకోవాలి. అంటే ఒక విషయం చెప్పడానికి కళలను, సంస్కృతిని 'ఉపయోగించుకునే' వైపునుండి నిత్యజీవితంలోకి అంటే దైనందిన జీవితం ఎలా నిర్వహించాలి అనేవైపు, సమాజంలో, సంస్థల్లో, కుటుంబంలో పురోగామి, లౌకిక, ప్రజాతంత్ర భావాలు చొప్పించడం వైపుకు మళ్లించాలి.

5.3 సమాజంలో లౌకిక ప్రజాతంత్ర సంస్కృతిని పునరుద్ధరించాలి; దీనికిగాను మన దేశంలోనూ, ప్రపంచంలోని ఇతర దేశాల్లోనూ ప్రధాన ఆధిపత్యాల (హెజెమోనీల)ను ప్రతిఘటించిన అభివృద్ధికర ఆలోచనా విధానాల గురించి, వలసవాద వ్యతిరేక ఆలోచనా సంప్రదాయాల గురించి, ప్రజలకు సజీవమైన సందేశాలు అందించిన శాస్త్రీయ, ఆధునిక, జానపద కళారూపాల గురించి, వాటి సాధకుల గురించి మనం లోతుగా అధ్యయనం చేయాలి. వారితోపాటు మార్క్సిస్టు ఆలోచనా విధానం, సోషలిజం కోసం జరిగిన విప్లవోద్యమాల గురించి అధ్యయనం చేయాలి. ఈవిధంగా పొందిన విజ్ఞానాన్ని నిరంకుశ ఏకశిలాసదృశమైన, పిడివాద సంస్కృతిని ఎదుర్కొనడానికి ఉపయోగించాలి.

5.4 మతతత్వ వాదులు చెబుతున్న సాంస్కృతిక జాతీయవాదం పేరుతోగాని లేక 'మతపరమైన భావోద్దేశాల' పేరుతోగాని లేక 'కులాధిపత్యం' పేరుతోగాని ప్రదర్శించబడుతున్న అన్ని రకాల అసహనాలను ప్రతిఘటించాలి. ప్రజల సాంస్కృతిక కార్యకలాపాల్లో భాష, జాతి, ప్రాంతీయ వైవిధ్యాలను గుర్తించి, ప్రోత్సహించాలి. అటువంటి వైవిధ్యభరితమైన కార్యనిర్వాహకుల మధ్య మెరుగైన సమాచారమార్పిడి, అవగాహనను పెంపొందించాలి. ఈ వైవిధ్యభరిత సంప్రదాయాలకు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్నందున దాడులకు గురయ్యే మేధావులు, కళాకారులకు అండగా నిలవాలి.

- 5.5 అంధ విశ్వాసాలు, మూఢనమ్మకాలు, అహేతుక భావాలను ప్రతిఘటించాలి; ప్రభుత్వ విద్యా వ్యవస్థను దాంతోపాటు శాస్త్ర, మేధో, సాంస్కృతిక సంస్థల స్వయంప్రతిపత్తిని కాపాడాలి; ఉన్నత విద్యాసంస్థలు, పరిశోధనా సంస్థలపై దాడులను వ్యతిరేకించాలి. మన చరిత్రను, స్వాతంత్ర్యోద్యమం ద్వారా లభించిన బహుళత్వ, లౌకిక సాంస్కృతిక ప్రతిఘటనా వారసత్వాన్ని రక్షించుకోవాలి.
- 5.6 ప్రజల కష్టాలనూ, మానసిక స్వాంతన ఆవసరాలను, విశ్వాసాలనూ తమ స్వార్థం కోసం ఉపయోగించుకుంటున్న వివిధ మతాలకు చెందిన 'మత' సంస్థలకు, 'ఆధ్యాత్మిక' నాయకులకు వ్యతిరేకంగా నిలబడాలి, వారిని ఎండగట్టాలి. మతాన్ని ఉపయోగించుకుని వీరు పెద్ద వ్యాపారాలు నడుపుతున్న తీరునూ, అహేతుక భావజాలాన్నీ, మూఢనమ్మకాలనూ ప్రచారం చేస్తూ తమ భక్తుల్లో విద్వేష, మతతత్వ విపబీజాలు నాటుతున్న తీరునూ ఎండగట్టాలి.
- 5.7 అనేక ప్రార్థనా స్థలాల్లో మతతత్వ, ఉగ్రవాద సంస్థలు చురుకుగా పనిచేస్తున్నాయి. ఇటువంటి ప్రదేశాల్లో పండగలతో ముడిపడి ఉన్న కార్యకలాపాల సందర్భంగా ప్రజలను తప్పుదోవ పట్టించే మతోన్మాద, విద్వేష ప్రచారాలు జరుగుతున్నాయి. ఇటువంటి వాటిని అడ్డుకునేందుకు ఆయా ప్రదేశాల్లో ఉన్న నిర్దిష్ట పరిస్థితులను బట్టి మన కార్యకర్తలు సాధ్యమైనంత వరకు జోక్యం చేసుకోవాలి.
- 5.8 ఆర్థిక దోపిడీతోబాటు కుల, లైంగిక,తదితర దోపిడీ లేని, సమానత్వంతో కూడిన భవిష్యత్తువైపు మానవ సమాజాన్ని తీసుకుపోవాలన్న తపనతో జరిగే సృజనాత్మక కృషికి, ఆలోచనలకూ మద్దతివ్వాలి, దన్నుగా నిలవాలి.
- 5.9 శ్రామిక ప్రజల సంప్రదాయ కళారూపాలను సమర్థించాలి. వాటి అభివృద్ధికోసం కృషి చేయాలి. ఈ కళా రూపాలకు గౌరవం తీసుకురావడానికి కృషి చేయాలి. సమాజానికి వాటి విలువను తెలియజేయాలి. ఈ కళారూపాల్లో ప్రజల సొంత సృజన దాగుండడమే కాకుండా అనేక కళలు వాటిని నమ్ముకున్న వారికి భుక్తి ప్రసాదిస్తున్నాయి (తోలుబొమ్మలు ఆడించేవాళ్లు, కథా చిత్రకారులు, గ్రామీణ పట్టణ వీధిభాగోతాలు ఆడేవాళ్లు, గ్రామీణ గరిడీ ఆటగాళ్లు వగైరా). ఈ కళారూపాలను ప్రస్తుతం పెద్ద మత సంస్థలు లేక పెద్ద వ్యాపార సంస్థలు

పూర్తిగా తమ అదుపులో పెట్టుకుంటున్నాయి, లేదా ఆ కళారూపాలు పూర్తిగా నాశనమై పోతున్నాయి. దీనివల్ల ఈ కళారూపాలను ప్రదర్శించే వారితోబాటు, వాటిని చూసే, ఆనందించే, పోషించే, ప్రేరణ పొందే శ్రామిక ప్రజలు, తమ సంస్కృతికి దూరమైపోతున్నారు. ఈ కళాకారులను ప్రోత్సహించాలి. అప్పుడే వారు తమ సృజనాత్మకతతో ప్రజలకు సేవ చేస్తారు.

5.10 సాంస్కృతిక సైన్యాలను (అంటే మేధావులు, కళాకారులు, రచయితలు, ఉపాధ్యాయులు, పరిశోధకులు, సోషల్ మీడియాను ఉపయోగించేవారు వగైరాలను) నిర్దిష్టమైన దోపిడీ సంఘటనకు లేక అన్యాయానికి (ఆర్థిక, రాజకీయ, కుల వివక్ష, లింగ వివక్ష, లేక మైనారిటీ వ్యతిరేక వగైరాలకు) వ్యతిరేకంగా సమీకరించాలి. దానివల్ల వాళ్లు తమ ప్రత్యేక వైపుణ్యాలను వినుతంగా, సృజనాత్మకంగా ప్రజల రక్షణ కోసం, సమాజం కోసం ఉపయోగించగలుగుతారు.

5.11 సాంస్కృతిక విలువలను సరుకులుగా మార్చడాన్ని ప్రతిఘటించాలి. విచక్షణారహితమైన వినిమయతత్వం, భోగలాలనతల ద్వారా ఇది జరుగుతోంది. సరుకులుగా మార్చడం అంటే అర్థం నేడు అన్ని రకాల సాంస్కృతిక ఉత్పత్తులు మార్కెట్ కు లోబడి జరగడం మాత్రమే కాదు.. ఇటువంటి ఉత్పత్తులకు ఏమాత్రం మార్కెట్ విలువ ఉన్నా అటువంటి వాటన్నిటిని కార్పొరేట్ పెట్టుబడి తన యాజమాన్యంలోకి తెచ్చుకుంటోంది. చివరికి వీటిని ఉత్పత్తి చేసే కళాకారులు, రచయితలు, ప్రదర్శకులు వగైరాల సృజనాత్మకతను కూడా కార్పొరేట్ పెట్టుబడి కొనేస్తోంది. ఈ విధంగా కార్పొరేట్లు నడిపే ప్రపంచ సాంస్కృతిక మార్కెట్ కు బానిస కావడం వల్ల సంస్కృతికి ప్రధాన కేంద్రాలైన కళాకారుల, ప్రజల మేధోశక్తి నాశనమైపోతుంది. దీన్ని ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనూ ప్రతిఘటించాలి.

5.12 సాంకేతికంగా అభివృద్ధి చెందిన ప్రింట్, ఆడియో-విజువల్ మీడియాజగత్తులో ప్రజలు కోల్పోయిన స్థానాన్ని తిరిగి వారికి అప్పగించాలి. ఎలక్ట్రానిక్ మీడియాపై కార్పొరేట్ పెట్టుబడి పట్టుపెరగడం వల్ల ప్రజలు ఈ రంగంలో జరిగిన అభివృద్ధి ఫలాలను కోల్పోయారు. దీనివల్ల ఈ మీడియా అర్థంలేని వ్యాపార ప్రకటనలు, మధ్యలో పనికిరాని వార్తలు, దరిద్రమైన పైపై మెరుగులతో కూడిన రియాల్టీ షోలు, అభివృద్ధినిరోధక,

పితృస్వామిక, మహిళా వ్యతిరేక సీరియళ్లు, ఇతర ఉత్పత్తులతో నిండిపోయింది. ఆన్-లైన్ ప్రచురణలు, సోషల్ మీడియా, డాక్యుమెంటరీ చిత్రాలు, కమ్యూనిటీ రేడియో మొదలైన వాటిలో మాత్రం ఇటువంటి సాంకేతిక పరిజ్ఞానం కొంతమేరకు ప్రజలకు ఉపయోగపడే అవకాశాలు కలిగి ఉంది. ఈ రంగాల్లో నిపుణులైన వారిని ఈ దిశలో ఒక పద్ధతి ప్రకారం, ప్రణాళికాబద్ధంగా ప్రోత్సహించాలి.

5.13 పిల్లలు, విద్యార్థులు, యువకులు స్వయంగా స్వతంత్రమైన తమ సృజనాత్మక నైపుణ్యాలను పెంపొందించుకోవడానికి వారికి రక్షణగా నిలవాలి. నేటి కాలంలో నిర్దాక్షిణ్యమైన వినిమయదారీ పోటీ, విలువలుడిగిన విద్వేషం, పక్కవారిని దెబ్బతీయాలనే యావ, వారి ఆకాంక్షలను కబళించకుండా చూడాలి. వారి విద్యా హక్కును, అత్యంత ఆధునిక విజ్ఞానాన్ని పొందే హక్కులను రక్షించాలి. విద్యాసంస్థల లోపలా, బయటా వారు మన మహత్తర మేధో సంప్రదాయాలనూ, సృజనాత్మక సంప్రదాయాలనూ తెలుసుకునేట్లుగా అనేక విధాలుగా కృషి చేయాలి.

5.14 మనం అనేక రకాల అతివాద, పిడివాద, ఉగ్రవాద సంస్థలు, సిద్ధాంతాలు ప్రబలుతున్న, హింసాత్మక కార్యకలాపాలు నడుపుతున్న ప్రపంచంలో నివసిస్తున్నాం. ప్రపంచ వ్యాపితంగా ప్రభుత్వాలు ఈ పరిస్థితిని మరింత నిరంకుశత్యపాలన సాగించడానికి ఉపయోగించుకుంటున్నాయి. అవకాశం ఉన్న చోట్లా రాజ్యం ప్రత్యేక అధికారాలను చెలాయిస్తోంది. అనేక సందర్భాల్లో జాతీయ భద్రత పేరుతో సామాన్య ప్రజలు ఇటువంటి చర్యలకు మద్దతిచ్చేలా ఒప్పిస్తున్నారు లేక బలవంతం చేస్తున్నారు. నిరంకుశ రాజ్యం ఎక్కడ పౌర హక్కులు, ప్రజాతంత్ర, మానవ హక్కులను హరించినా మనం ఆ హక్కుల రక్షణ కోసం నిలబడతాం. సామాన్యపౌరులపై సైన్యం, పారా మిలటరీ బలగాలను ఉపయోగించడాన్ని మనం వ్యతిరేకిస్తాం. అసమ్మతి అభిప్రాయాలను అణచివేసేందుకు రాజ్యానికి అడ్డులేని అధికారాలనూ, స్వేచ్ఛనూ ఇచ్చే నిరంకుశ చట్టాలను మనం వ్యతిరేకిస్తాం.

5.15 పైన చెప్పిన కర్తవ్యాలు నెరవేర్చడానికి పార్టీ అన్ని స్థాయిల్లోనూ సాంస్కృతిక రంగంలో కృషిపై మరింత కేంద్రీకరించాలి. కార్యకర్తలను కేటాయించాలి. వారిముందు నిర్దిష్టకాలపరిమితిలోపల సాధించాల్సిన లక్ష్యాలు పెట్టాలి.

5.16 ప్రజా సంఘాలు, ఉపాధ్యాయుల్లాంటి ఉద్యోగ సంఘాలు, సర్వీస్ సంస్థలు,

స్కీమ్ వర్కర్లు వగైరాలు తమ సొంత సాంస్కృతిక విభాగాలను ఏర్పాటు చేసుకోవాలని ప్రోత్సహించాలి. పాటల దళాలు, వీధినాటిక దళాలు వంటివాటిని ఏర్పాటు చేసుకోవాలి. సాంస్కృతిక రంగంలో పనిని సాంస్కృతిక రంగ కార్యకర్తలు మాత్రమే చూసుకుంటారని వదిలిపెట్టరాదు, మన పనిలో ఈ పనికూడా అంతర్భాగమే.

- 5.17 నివాస ప్రాంతాల్లోని బాలబాలికలను ప్రజాతంత్ర, లౌకిక, పురోగామి మార్గాల్లో ఎదగనిచ్చేందుకుగాను 'బాల సంఘాలు'ను నిర్మించేందుకు సహకరించాలి. సాంస్కృతిక, విద్యా, క్రీడా కార్యకలాపాల ద్వారా ఈ కృషి చేయాలి. ఇటువంటి కార్యకలాపాలు విజయవంతంగా జరుగుతున్నచోట్ల వాటిని మరింత విస్తరించి, సమీకరించేందుకు సహకరించాలి.
- 5.18 సాంస్కృతిక రంగ కార్యకలాపాలు లేని రాష్ట్రాలు వెంటనే ఈ లోపాన్ని సరిదిద్దుకునేందుకు ప్రణాళికాబద్ధమైన చర్యలు చేపట్టాలి.
- 5.19 సృజనాత్మక కళారంగంలో పనిచేస్తున్నవారు తరుచూ సాంస్కృతిక సభలు నిర్వహించాలి. 1) వివిధ స్థాయిల్లో కార్యకలాపాల జోరు పెంచడానికి, 2) భవిష్యత్తు కార్యక్రమాలకు, సృజనాత్మక జోక్యానికి అవసరమైన దిశానిర్దేశం చేయడానికి ఈ సభల నిర్వహణ అవసరం.
- 5.20 సాంస్కృతిక రంగంలో కర్తవ్యాలకు సంబంధించిన ఈ పత్రాన్ని వివిధ స్థాయిల్లో ఏ మేరకు సమర్థవంతంగా, నిర్ణీత కాలానుగుణంగా అమలు జరిపారో తెలుసుకోడానికి అప్పడప్పుడు సమీక్షలు నిర్వహించాలి.

“సాంస్కృతిక రంగంలో మన జోక్యం విప్లవోద్యమానికి ఉత్తేరకంలా పనిచేయాలి. సమకాలీన సంస్కృతిలో ఉపయోగిస్తున్న పరిభాషను వాడాలి. విప్లవకర వర్గాలు తమ అనుభవాలను, ఉద్వేగాలను పలు సందర్భాలలో తమంత తాముగా వెల్లడించలేరు. వాటిని మనం వెల్లడించాలి. మనం ఈ ‘కొత్త సంస్కృతిని’ నిర్మించడం ద్వారా సమాజంపై మన భావాల ప్రత్యాభివృత్త్యం (కౌంటర్ హెజిమోనీ) సాధించాలి. విప్లవ పరివర్తన విజయవంతం గావాలంటే మనం సాధించే ఈ ప్రత్యాభివృత్త్యం (కౌంటర్ హెజిమోని)ఉత్పత్తి సంబంధాలను ప్రభావితం చేయగలగాలి. దానితోబాటు రాజ్యాన్ని (రాజకీయవ్యవస్థ), పౌరసమాజాన్ని కూడా ప్రభావితం చేయాలి. సాంస్కృతిక రంగంలో మన కార్యకర్తలు, ప్రస్తుత కాలంలో, చురుగ్గా పాల్గొనడమే కాకుండా ప్రస్తుత సమాజంలోని ఆధిపత్య సంబంధాలను దెబ్బతీయడం కోసం ఖచ్చితంగా ఇటువంటి ప్రత్యాభివృత్త్యాన్ని సృష్టించాలి. మనం సృష్టించే భావజాలంలో ప్రధాన సారాంశం ఇదే.”

“సాంస్కృతిక రంగాన్ని సమగ్రదృష్టితో చూడాలి. దాన్ని కేవలం ‘కళలు’గా మాత్రమే కాకుండా ప్రజల ‘సజీవ జీవనం’గా చూడాలి. ఉచ్చారణ తీరు, ఆహారపు రుచులు, ఆహార్యం మొదలైన సాంస్కృతిక లక్షణాలు ప్రజల సాధారణ, దైనందిన అంశాలన్నిటినీ తీర్చిదిద్దుతాయి. (సంస్కృతిలో ఇటువంటి అంశాలు ఇంకా ఉంటాయి.) సరిగ్గా ఈ కారణం చేతనే మనం మన దృష్టిని సాంస్కృతిక కార్యక్రమాల నిర్వహణకు పరిమితం చేయకుండా మొత్తం ప్రజా సంస్కృతిలోనే జోక్యం చేసుకోవాలి. అంటే ఒక విషయం చెప్పడానికి కళలను, సంస్కృతిని ‘ఉపయోగించుకునే’ వైపునుండి నిత్యజీవితంలోకి అంటే దైనందిన జీవితం ఎలా నిర్వహించాలి అనేవైపు, సమాజంలో, సంస్థల్లో, కుటుంబంలో పురోగామి, లౌకిక, ప్రజాతంత్ర భావాలు చొప్పించడం వైపుకు మళ్లించాలి.”

